

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

9–13. avgust 2021.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Avgust 2021.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1

Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa 13.08.2021	Promena u %	
			1w	YoY
S&P 500	SAD	4.468,00	0,71%	32,45%
Dow Jones Industrial	SAD	35.515,38	0,87%	27,31%
NASDAQ	SAD	14.822,90	-0,09%	34,24%
Dax 30	Nemačka	15.977,44	1,37%	22,96%
CAC 40	Francuska	6.896,04	1,16%	36,76%
FITSE 100	Velika Britanija	7.218,71	1,34%	16,70%
NIKKEI 225	Japan	27.977,15	0,56%	20,33%
Shanghai Composite	Kina	3.516,30	1,68%	5,89%

Izvor: Bloomberg.

1.3

Kretanja na FX tržištu

EUR			USD			
Kurs		Promena EUR u %	Kurs		Promena USD u %	
		1w			1w	YoY
EUR/USD	1,1800	0,37%	-0,14%	USD/EUR	0,8474	-0,38% 0,14%
EUR/GBP	0,8510	0,37%	-5,81%	USD/GBP	0,7211	-0,01% -5,68%
EUR/CHF	1,0806	0,41%	0,48%	USD/CHF	0,9157	0,02% 0,62%
EUR/JPY	129,42	-0,17%	2,47%	USD/JPY	109,67	-0,54% 2,61%
EUR/CAD	1,4766	-0,04%	-5,40%	USD/CAD	1,2513	-0,42% -5,27%

Izvor: Bloomberg.

1.4

Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EURIBOR			LIBOR								
				USD		GBP		CHF				
				nivo u %	promena u b.p.							
					1w		YoY		1w		YoY	
O/N	-0,57%	0,0	-1,7	0,05%	0,0	-4,0	0,05%	0,0	-0,6	-0,73%	0,0	-2,2
1M	-0,56%	0,0	-5,0	0,09%	-0,2	-6,5	0,05%	-0,2	-0,9	-0,80%	-0,2	-1,7
3M	-0,55%	-1,1	-6,6	0,12%	-0,4	-14,1	0,07%	0,0	0,2	-0,77%	-0,9	-7,0
6M	-0,53%	-0,4	-10,0	0,16%	0,7	-18,0	0,10%	0,4	-2,9	-0,72%	-0,2	-7,3
12M	-0,50%	0,5	-14,3	0,24%	0,1	-21,9	0,21%	0,4	-7,3	-0,60%	-0,3	-8,4

* EURIBOR i LIBOR za ročnosti od 1 do 12 meseci a ESTR, SOFR, SONIA i SARON za O/N.

Izvor: Bloomberg.

1.5

Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za Q3 (u %)
Evropska centralna banka	-0,5	-0,10	12.09.19.	09.09.21.	-0,50
Federalne rezerve SAD	0,00-0,25	-1,00	15.03.20.	22.09.21.	0,00-0,25
Banka Engleske	0,10	-0,15	19.03.20.	23.09.21.	0,10
Banka Kanade	0,25	-0,50	27.03.20.	08.09.21.	0,25
Švajcarska nacionalna banka	-0,75	-0,50	15.01.15.	23.09.21.	-0,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 0,00%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je ojačao za 0,37% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD kretao se u rasponu od **1,1706** do **1,1804** (tokom perioda trgovanja), odnosno od **1,1716** do **1,1800** (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Tokom prve polovine nedelje dolar je nastavio da jača prema evru, na šta su uticali dobri ekonomski podaci – broj slobodnih radnih mesta povećan je na rekordan nivo od 10,1 milion, dok je ukupno zapošljavanje takođe povećano, na 6,7 miliona u junu. Ovi podaci usledili su nakon podatka objavljenog krajem prethodne nedelje da je broj radnih mesta van poljoprivrednog sektora u SAD u julu povećan za 943 hiljade, kada je dolar znatnije ojačao prema evru.

Pored toga, više članova FED-a izjavilo je da se bliži početak smanjenja kupovine aktive u okviru programa kvantitativnih olakšica (QE). Predsednici regionalnih FED iz Atlante – Bostik, iz Ričmonda – Barkin, i Bostona – Rozengren izjavili su da je cilj FED-a u pogledu inflacije već ostvaren, a da bi „znatan dalji napredak” na tržištu rada takođe mogao uslediti u naredni mesec ili dva, što bi podrazumevalo početak smanjenja kupovine aktive tokom jeseni. S druge strane, investitori su bili zabrinuti zbog širenja delta varijante virusa korona u SAD, kao i zbog usporavanja privrednog rasta u Kini. Na slabljenje evra uticali su i lošiji ekonomski podaci u Nemačkoj – indeks ekonomskih očekivanja ZEW smanjen je treći mesec zaredom, za 22,9 poena u avgustu, na 40,4.

U izveštajnom periodu evro je ojačao prema dolaru za 0,37%.

Sredinom nedelje dolar je najpre nastavio da dobija na vrednosti, pa se kurs EUR/USD u jednom trenutku spustio na **1,1706**, što je najniži nivo od početka aprila. Međutim, nakon objave podataka o inflaciji u SAD u julu, koji su pokazali ublažavanje inflatornih pritisaka, dolar je oslabio prema evru. Mesečna stopa inflacije smanjena je na 0,5% u julu, sa 0,9% u junu, što je bilo u skladu sa očekivanjima, dok je mesečna stopa bazne inflacije, koja isključuje volatilne kategorije hrane i energenata, smanjena na 0,3%, ispod očekivanih 0,4% i nakon 0,9% u prethodnom mesecu.

U četvrtak nije bilo većih promena ni oscilacija, a dolar je blago ojačao prema evru. Tome je doprineo podatak da su proizvođačke cene u SAD u julu povećane za 7,8% u poslednju godinu dana, što je najviši nivo od 2010. godine, ukazujući na nastavak jačanja inflatornih pritisaka kod proizvođača. Pored toga, broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD u toku nedelje koja se završila 7. avgusta bio je 375 hiljada, što je bilo u skladu sa očekivanjima, ukazujući na nastavak postepenog oporavka zaposlenosti, iako je taj broj i dalje iznad nivoa 200-250 hiljada, za koji se smatra da je u skladu sa zdravim tržištem rada.

Državne obveznice SAD

Prinosi državnih obveznica SAD tokom izveštajnog perioda ostali su gotovo nepromjenjeni, osim kod HoV ročnosti deset godina, gde su blago smanjeni. Prinos dvogodišnje obveznice ostao je na istom nivou (0,21%), dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 4 b.p., na 1,26%.

Pad prinosa najviše je bio posledica objavljenih podataka o usporavanju stope rasta potrošačkih cena u julu, kao i podatka da je sentiment među potrošačima u SAD u avgustu oštro smanjen. Do povremenog rasta prinosa došlo je usled izjava više članova FED-a da se bliži početak smanjenja kupovine aktive u okviru programa kvantitativnih olakšica, verovatno već početkom jeseni, jer je cilj FED-a u pogledu inflacije već ostvaren, a da bi i „znatan dalji napredak” na tržištu rada takođe mogao biti ostvaren u naredni mesec ili dva.

Proizvodačke cene u julu su povećane, osmi mesec zaredom, za 1,0% u odnosu na prethodni mesec, što je iznad očekivanja (0,6%) i nepromjenjeno u odnosu na stopu rasta u junu. Za poslednju godinu dana beleži se rast od čak 7,8% (očekivano 7,2% i prethodno 7,3%). Rast baznih proizvodačkih cena, kada se isključe cene volatilnih kategorija – hrane i energenata, takođe je iznosio 1,0% na mesečnom nivou, odnosno 6,2% na godišnjem nivou. Godišnje stope rasta ukupnih i baznih proizvodačkih cena dostigle su najviši nivo od 2010. godine, ukazujući na nastavak jačanja inflatornih pritisaka kod proizvođača, izazvanih snažnim rastom tražnje posle otvaranja ekonomije, s jedne strane, kao i usled poremećaja u globalnim lancima snabdevanja, nedostatka sirovina i materijala i problema u angažovanju radne snage, koji su doprineli rastu zarada, s druge strane. Ovaj rast proizvodnih troškova preliva se i na ubrzan rast potrošačkih cena u poslednjih nekoliko meseci.

Više članova FED-a nagovestilo je početak smanjenja kupovine aktive u okviru programa kvantitativnih olakšica već početkom jeseni.

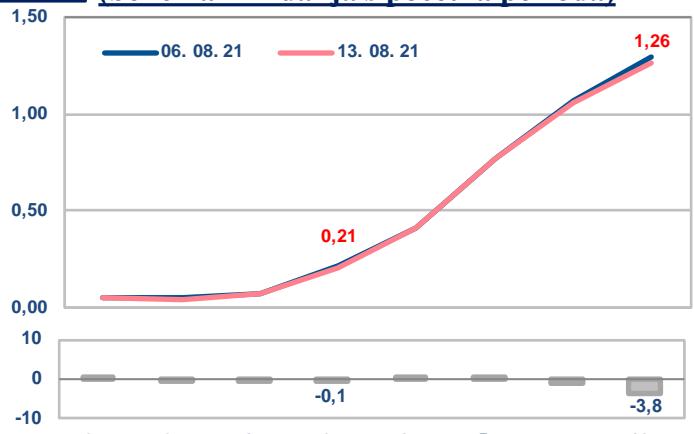
Stopa inflacije u SAD u julu iznosila je 5,4% u odnosu na isti mesec prethodne godine, što je nepromjenjeno u odnosu na jun i nešto više od očekivanja, koja su iznosila 5,3%. Mesečna stopa inflacije smanjena je na 0,5% u julu, sa 0,9% u junu, što je bilo u skladu sa očekivanjima. Stopa bazne inflacije, koja isključuje volatilne kategorije hrane i energenata, u julu je iznosila 4,3% na godišnjem nivou, što je u skladu sa očekivanjima, nakon 4,5% u junu. Mesečna stopa bazne inflacije smanjena je na 0,3%, ispod očekivanih 0,4% i nakon 0,9% u prethodnom mesecu. Podaci pokazuju da pritisci na cene povezani s ponovnim otvaranjem ekonomije počinju da opadaju. Iako je vrhunac godišnje stope inflacije verovatno prošao, snažan rast tražnje, uz ograničenja na strani ponude, nastaviće da utiče na inflatorne pritiske i u narednim mesecima.

Broj novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u toku protekle nedelje (koja se završila 7. avgusta) bio je 375 hiljada, što je bilo u skladu sa očekivanjima, ukazujući na nastavak postepenog oporavka tržišta rada.

Indeks poverenja potrošača Univerziteta iz Mičigena, prema preliminarnoj proceni za avgust, imao je vrednost od 70,2, znatno ispod očekivanja i vrednosti u julu (81,2). Indeks je smanjen na najnižu vrednost od decembra 2011, usled zabrinutosti potrošača oko ekonomskih izgleda, inflacije i širenja delta varijante virusa korona i predstavlja rizik većeg usporavanja privrednog rasta u narednim mesecima, ako se potrošači budu uzdržavali od potrošnje.

1.9
1,50

Kriva prinosa državnih obveznica SAD, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.10

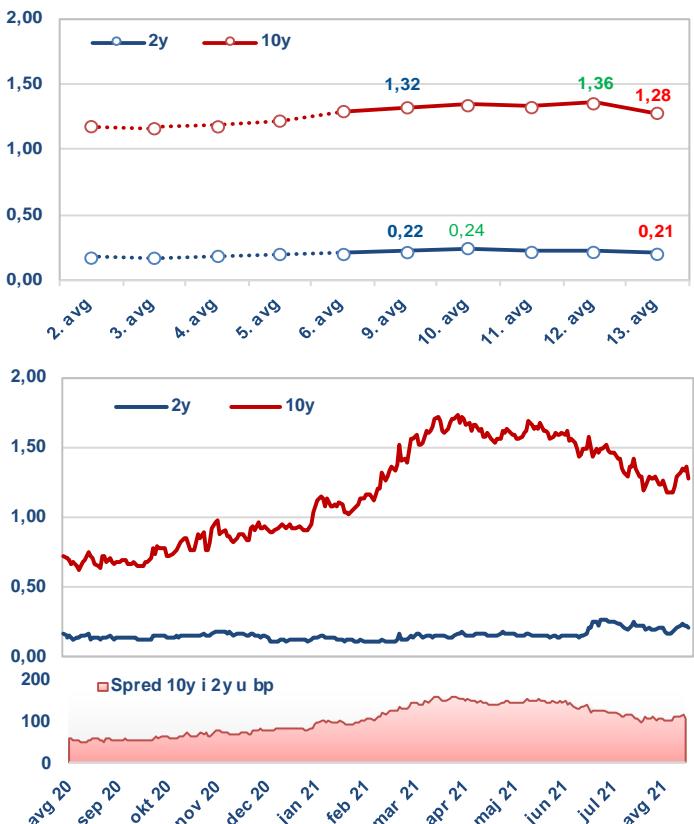
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa rasta potrošačkih cena, MoM	jul	0,5%	0,5%	0,9%
Stopa rasta proizvodačkih cena, MoM	jul	0,6%	1,0%	1,0%
Broj novih prijava za pomoć u slučaju nezaposlenosti, u 000	7.avg	375	375	387

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i deseodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda prinos nemačkih državnih obveznica nisu znatnije promenjeni. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice povećan je za oko 2 b.p., na $-0,74\%$, dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 1 b.p., na $-0,47\%$.

Indeks poverenja investitora u zoni evra *Sentix* u avgustu je smanjen na 22,2 sa 29,8 u julu, ispod očekivanja (29,0). Komponenta procene trenutne situacije povećana je sa 29,8 u julu na 30,8 u avgustu, dok je komponenta očekivanja za narednih šest meseci smanjena sa 29,8 u julu na 14,0 u avgustu.

Indeks ekonomskih očekivanja u Nemačkoj *ZEW* smanjen je treći mesec zaredom, za 22,9 poena u avgustu, na 40,4. Takođe, treći mesec zaredom indeks beleži pad i u zoni evra, gde je smanjen za 18,5 poena, na 42,7. S druge strane, indeks procene trenutne ekonomske situacije *ZEW* povećan je za 7,4 poena u Nemačkoj i iznosi 29,3, dok je u zoni evra povećan za 8,6 poena i iznosi 14,6. Predsednik instituta *ZEW* Vambah izjavio je da ovo ukazuje na sve veće rizike za nemačku ekonomiju, poput mogućeg četvrtog talasa virusa korona ili usporavanja rasta u Kini. Smanjen je broj analitičara koji smatra da će se u narednom u periodu povećati stopa inflacije u zoni evra i SAD. Najveći broj analitičara ne očekuje promenu kratkoročnih kamatnih stopa u zoni evra i SAD, dok većina analitičara i dalje očekuje rast dugoročnih kamatnih stopa u Nemačkoj i u SAD.

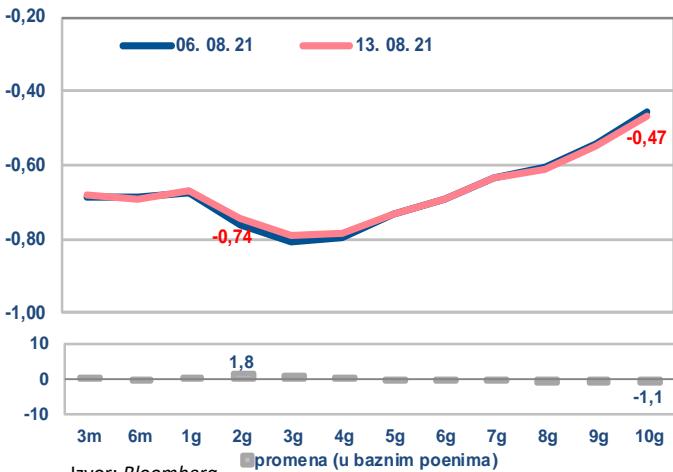
Indeks ekonomskih očekivanja *ZEW* smanjen je – rizici su četvrti talas virusa korona i usporavanje rasta u Kini.

Industrijska proizvodnja u zoni evra u junu je smanjena za 0,3% u odnosu na prethodni mesec, nešto više od očekivanja ($-0,2\%$), nakon pada od 1,1% u prethodnom mesecu (revidirano sa $-1,0\%$). U odnosu na isti mesec prethodne godine, industrijska proizvodnja je veća za 9,7% (očekivano 10,3%). Problemi u lancima snabdevanja prouzrokovani nedostatkom inputa nastavljaju da sputavaju industrijsku proizvodnju. Automobilski sektor je naročito pogoden, usled nedostatka poluprovodnika, koji je prouzrokovao oštar pad proizvodnje tokom prethodnih meseci. Usled toga, najveći problem je u Nemačkoj, koja je zabeležila pad od 1%, dok je u drugim velikim ekonominama proizvodnja povećana – Francuska i Španija su ostvarile skroman rast od 0,4% i 0,1%, dok su Holandija i Italija zabeležile posebno snažan rast – od 3,3% i 1%. Sa aspekta tražnje, izgledi za naredni period ostaju pozitivni – ankete pokazuju snažan rast novih domaćih i inostranih porudžbina, pa će proizvodnja zavisiti od toga koliko će dugo ograničenja na strani ponude biti prisutna.

Nemački izvoz u junu je povećan za 1,3% u odnosu na prethodni mesec, što je više od očekivanja (0,3%) i rasta u maju (0,4%, revidirano sa 0,3%), uprkos istrajnim problemima u lancima snabdevanja u proizvodnom sektoru, ukazujući na solidan oporavak najveće evropske ekonominje. Izvesno olakšanje usledilo je nakon što su podaci objavljeni u petak pokazali da je industrijska proizvodnja u junu neočekivano smanjena usled problema u lancima snabdevanja. Uvoz je povećan za 0,6%, nakon rasta od 3,4% u prethodnom mesecu. Snažan rast izvoza povećao je trgovinski suficit na 16,3 milijarde evra, sa 12,5 milijardi evra u maju (revidirano sa 12,3 milijarde evra).

1.12

Kriva prinos-a državnih obveznica Nemačke (benčmark izdanja s početka perioda)

1.13

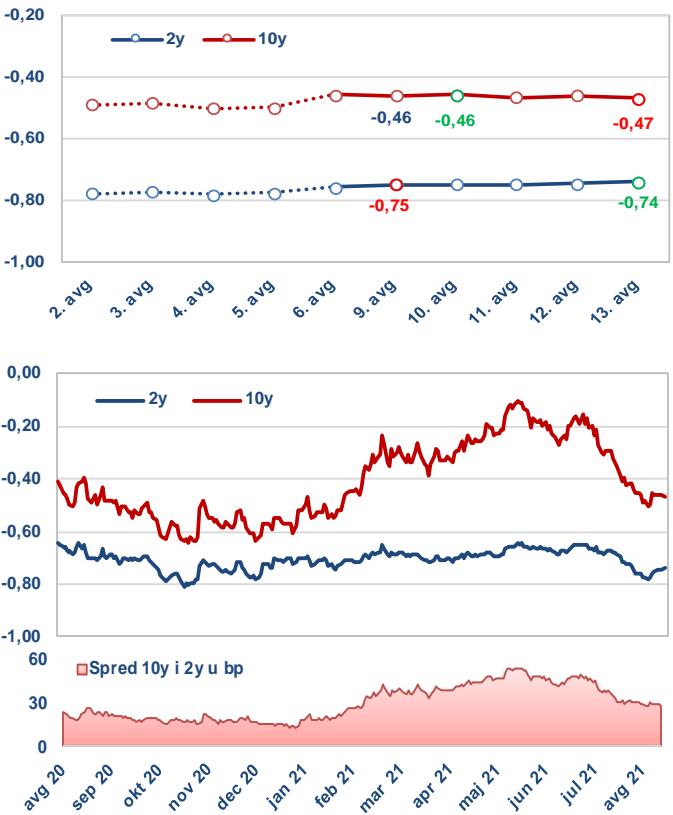
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
<i>Sentix</i> indeks poverenja investitora, zona evra	avg	29,0	22,2	29,8
ZEW indeks očekivanja, zona evra	avg	-	42,7	61,2
Industrijska proizvodnja, zona evra, YoY	jun	10,3%	9,7%	20,6%

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodušnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabralih zemalja u razvoju

2.1

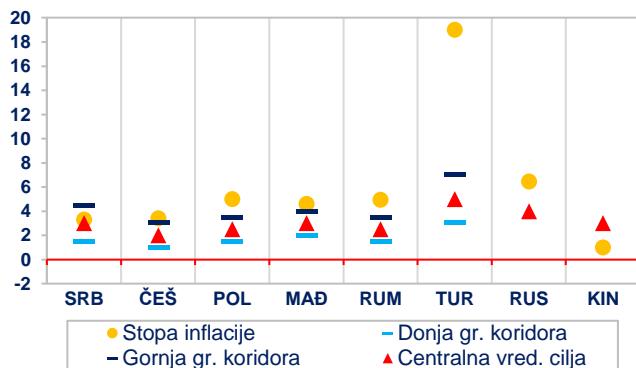
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

	RKS (u %)*	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (kraj Q3, %)*
Srbija (NBS)	1,00	-0,25	10.12.20	9.9.21	1,00
Češka (CNB)	0,75	0,25	5.8.21	30.9.21	-
Poljska (NBP)	0,10	-0,40	28.5.20	24.8.21	0,10
Madarska (MNB)	1,20	0,30	28.7.21	24.8.21	-
Rumunija (NBR)	1,25	-0,25	15.1.21	5.10.21	1,25
Turska (CBRT)	19,00	2,00	18.3.21	23.9.21	18,90
Rusija (CBR)	6,50	1,00	23.7.21	10.9.21	6,85
Kina (PBoC)	4,35	-0,25	23.10.15	n/a	4,35

Izvor: Bloomberg / *T3 2021. godine – prosečne projekcije dostupne na osnovu anketa iz jula 2021, osim za Rumuniju (anketa iz maja).

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg/sajtovi centralnih banaka (poslednji podatak).

Dešavanja na lokalnim tržištima

Centralna banka Turske (CBRT), na sastanku Monetarnog odbora održanom 12. avgusta, peti mesec uzastopno zadržala je referentnu kamatnu stopu na nepromjenjenom nivou od 19%. Odluka o zadržavanju stope doneta je uprkos izjavi predsednika Turske Tajipa Erdogana da bi od avgusta ove godine mogli da se steknu uslovi za ponovni početak ciklusa smanjenja referentne stope CBRT-a. **Doneta odluka je u skladu sa očekivanjima tržišta, a kao osnovni razlog za takvu odluku navodi se visoka stopa inflacije, koja je u julu dostigla nivo od 18,95% YoY**, što je približno jednako nivou referentne kamatne stope. U saopštenju CBRT-a nakon sastanka ponovljeno je da će nivo referentne kamatne stope biti zadržan iznad nivoa stope inflacije sve dok se ne uoči njen znatan pad, kao i dok se ne dostigne ciljani nivo stope inflacije od 5%. Na dan sastanka na dnevnom nivou turska lira je ojačala prema dolaru za oko 0,8%.

Guverner centralne banke Rumunije (NBR) naveo je da postoji mogućnost povećanja referentne kamatne stope usled poviselog nivoa stope inflacije, ali nije komentarisan kada bi se to moglo dogoditi.

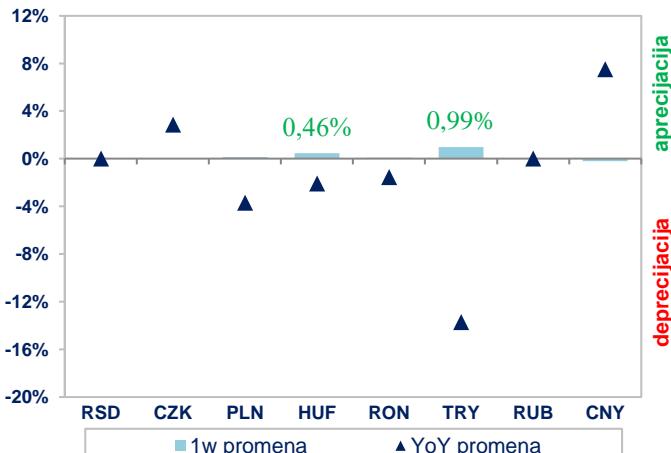
Član Monetarnog odbora centralne banke Poljske (NBP) naveo je da bi sastanak zakazan za novembar mogao biti dobar trenutak za povećanje referentne kamatne stope ako projekcije centralne banke ukažu na potrebu za povećanjem.

U Poljskoj je u drugom tromeeđu ove godine, prema preliminarnim podacima, zabeležen rast BDP-a od 10,9% YoY i 1,9% QoQ, dok su očekivanja bila na nivou od 10,7% YoY i 2% QoQ, respektivno. Takođe, **stopa inflacije zabeležila je u julu ove godine nivo od 5% YoY** (nepromjenjena u odnosu na preliminarnu procenu), što predstavlja njen najviši nivo u poslednjih deset godina.

U toku izveštajnog perioda objavljene su stope inflacije u Madarskoj, Češkoj, Rumuniji i Kini, koje su u julu zabeležile nivo od 4,6% YoY, 3,4% YoY, 4,95% YoY i 1% YoY, respektivno, što je iznad podataka iz juna ove godine u Češkoj i Rumuniji (2,8% YoY i 3,94% YoY, respektivno), ali niži nivo u odnosu na podatke iz juna u Madarskoj i Kini (5,3% YoY i 1,1% YoY, respektivno). Ostvarena stopa inflacije je blago niža i u odnosu na očekivanja tržišnih učesnika u Madarskoj (4,8% YoY), dok je u Češkoj, Rumuniji i Kini stopa inflacije znatno premašila očekivanja tržišta (2,9% YoY, 4,4% YoY i 0,8% YoY).

2.3

Promena lokalnih valuta izabralih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi državnih obveznica u lokalnoj valuti (ročnost približna deset godina)

Emitent (dospeće)	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija (2032)	3,340	-3,0	-56,0
Češka (2031)	1,810	13,7	86,7
Poljska (2030)	1,774	-1,3	49,0
Madarska (2033)	2,817	0,0	58,5
Rumunija (2030)	3,799	10,7	-22,6
Turska (2031)	16,770	-31,0	265,0
Rusija (2030)	6,945	2,0	98,5
Kina (2030)	2,885	7,4	-6,7

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Reuters).

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda cena zlata je porasla za 0,97% i kretala se u rasponu od 1.726,22 do 1.776,71 USD/Oz (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na rast cene zlata, tokom celog posmatranog perioda, uticali su: podaci o stopi inflacije za jul, koji su ukazali na usporavanje u povećanju nivoa potrošačkih cena u SAD; lošije vrednosti podataka o sentimentu potrošača u SAD; slabljenje vrednosti dolara (u drugoj polovini nedelje); niže stope prinosa na državne obveznice; usporavanje industrijske proizvodnje u Kini; rast broja novozaraženih u svetu; uticaj na dalji oporavak svetske privrede. Na pad cene uticali su i izjava američkog demokratskog senatora *Manchin-a* da postoji ozbiljna zabrinutost zbog plana potrošnje od 3,5 hiljada milijardi dolara koji su demokrati podnele Senatu, kao i rast potražnje za zlatom u fizičkom obliku, što se može videti preko povećanja premije Šangajske berze za tu kategoriju zlata, koja se popela na 8 sa 2 USD/Oz, koliko je iznosila pre toga.

Cena zlata je porasla za 0,97% i na kraju izveštajnog perioda iznosila je 1.776,71 USD/Oz.

Početkom nedelje cena zlata je zabeležila četvoromesečni minimum od 1.690,61 USD/Oz, kao posledica dobrih podataka s tržišta rada u SAD (objavljenih krajem prethodne nedelje).

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent smanjena je za 0,21% i kretala se u rasponu od 69,10 do 71,55 američkih dolara po barelu (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na pad cene nafte, od polovine posmatranog perioda, uticali su sledeći faktori: zabrinutost investitora zbog mogućeg povlačenja stimulansa FED-a; širenje delta soja korona virusa i mogući uticaj na buduću potražnju za gorivom usled novih mera ograničenja kretanja u Australiji, Aziji, a pogotovo Tajlandu i Kini; podaci o tome da su kineske rafinerije u julu prerdavale manje nafte nego pre godinu dana; apel predsednika SAD na grupu OPEC+ da poveća proizvodnju zbog rasta cena goriva, koje mogu ugroziti globalni oporavak; izveštaj Medunarodne agencije za energetiku (IEA), u kome su oštrot smanjene prognoze potražnje za naftom do kraja 2021; povećanje broja aktivnih naftnih platformi u SAD, prema podacima američke kompanije *Baker Hughes*.

Cena nafte je smanjena za 0,21% i na kraju posmatranog perioda iznosila je 70,13 USD/bbl.

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.

Na rast cena nafte, početkom posmatrane nedelje, uticali su sledeći faktori: izveštaji Američkog instituta za naftu (API) i Američke agencije za informacije o energetici (EIA) o padu nivoa zaliha sirove nafte kao i benzina; usvajanje infrastrukturnog plana predsednika SAD, koji je podgrejao nade u postojanju potražnju za naftom u najvećoj državi potrošaču nafte na svetu.